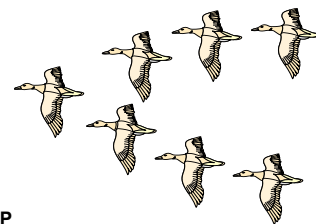

In vogelvlucht

MEDEDELINGENBLAD VAN DE VOGELWERKGROEP VAN HET HOEKSCHEWAARDS LANDSCHAP

Nummer 16, maart 2007

Ten geleide

Ook deze "In Vogelvlucht" zit weer vol gegevens over waarnemingen, tellingen en organisatorische zaken die met veel werk en moeite in elkaar zijn gezet. Alle auteurs weer hartelijk dank.

De adressenlijst is uitgebreid met een paar nieuwe rubrieken en is zo goed mogelijk gecorrigeerd voor een groot aantal e-mail adressen die ons via verschillende kanalen hebben bereikt en die helaas niet altijd met elkaar in overeenstemming waren. Ik verzoek dan ook een ieder om zijn of haar adres goed te controleren en mij de fouten zo spoedig mogelijk per e-mail toe te melden. Ook verzoek ik de samenstellers van overzichten deze zo mogelijk in Word-tabellen op te stellen, wat invoeging in dit mededelingenblad aanzienlijk vereenvoudigt.

Joke Boerlage,
Piet Bronder.

AFWIJKENDE JACHTMETHODE VAN SLECHTVALK FALCO PEREGRINUS

Op 12 januari 2007 waren Arie en Leen van der Linden met Koos Stoop tijdens de wintertelling getuige van een ongebruikelijke manier van jagen van een Slechtvalk *Falco peregrinus*. Dit gebeurde 's morgens langs de 2^e Kruisweg tussen de Maasdamseweg en de Molendijk in de polder Nieuw Bonaventura. Die vrijdag woei er een harde westenwind van tenminste 6 Beaufort.

Bezig met hun telling zagen de drie vogelaars op behoorlijke afstand een biddende roofvogel, op ongeveer 10-12 meter hoogte boven kaal akkerland. De eerste gedachte was een Torenavalk *Falco tinunculus*. Maar de vleugelslagen leken trager dan die van een biddende Torenavalk en bovendien, de vogel kwam in zijn geheel zodanig anders over dat Leen van der Linden reden genoeg had om de verrekijker te heffen voor een grondiger onderzoek. De roofvogel bleek een adulte man Slechtvalk, die na 5 tot 10 seconden stilstand langzaam tegen de wind doorgleed, om daarna opnieuw aan te vangen met 'bidden'. Dit gebeurde driemaal, waarbij de valk de indruk wekte de bodem af te speuren naar prooi. Toen gleed de Slechtvalk naar de grond om daar te gaan rusten. De waarnemers gingen daarna door met de polder af te zoeken op vogels. Wat later werd vrijwel zeker dezelfde Slechtvalk gezien, rustend op een hoogspanningsmast in de Kromme Elleboog. 's Middags reden Arie en Leen, op weg naar het Nieuwepoldertje, de 2^e Kruisweg weer door en troffen daar op vrijwel dezelfde plek de Slechtvalk weer aan, waarbij deze hetzelfde gedrag liet zien.

Glutz von Blotzheim et al (1971) geven drie literatuurverwijzingen hoe een Slechtvalk prooi bemachtigde door 'aus kurzem niedrigem Schwebeflug mit hängenden Ständern durch kurzes Herabstossen gegriffen'. Een van die referenties betreft een waarneming uit Engeland (Roberts, 1946). Deze auteur beschrijft hoe hij op 24 juni 1946 in een zoutmoeras nabij Inverness-shire waarnam hoe een wijfje Slechtvalk een pul Tureluur *Tringa totanus* buitmaakte. Roberts schrijft: 'I saw a large bird quartering (betekenis volgens Kees Roselaar: heel kortstondig 'bidden') the marsh and frequently hovering after the manner of a Kestrel'. En verder 'the wing-beats were fairly rapid, and the bird flew at about thirty feet'. Upon reaching the 'pitch' immediately above the spot where the young Redshanks were presumably crouching in the short grass, the falcon hovered for about forty-five seconds, then dropped vertically with extended legs and picked up one of the chicks, rising again immediately'.

Het is best mogelijk dat na 1971 nog meer waarnemingen van 'biddende' Slechtvalken werden gedaan, maar alledaags is de jachtmethode kennelijk niet.

Literatuur

Glutz von Blotzheim, Urs N., Bauer, K.M. & Bezzel, E. 1971. Handbuch der Vogel Mitteleuropas. Band 4. Falconiformes. Akademische Verlagsgesellschaft. Frankfurt am Main. Roberts, E.L. 1946. Unusual hunting behaviour of Peregrine Falcon. British Birds 39: 318-319.

Arie en Leen van der Linden
Gerard Ouweneel
Koos Stoop

PORT-LANDT

Het infernale verkeer over de Rotterdamse Ring Zuid! Daar voortijlende automobilisten die wagen ook nog wat rond te kijken, riskeren hun leven en dat van anderen. Trouwens, doen ze dat toch, dan is er geen reden tot verrukking. De keten van troosteloze bedrijfsterreinen die de afgelopen kwarteeuw in grote delen van dit land het uitzicht wegnam, krijgt hier een orgastische omvang. Wegwezen van die Rotterdamse Ring. Misschien bleef bij een passant een woord hangen: Portland, de naam van een parkeerplaats met een Shell-station zo groot als een vliegdekschip. Via kleurrijke billboards in de berm bazuinen projectontwikkelaars uit dat ze onder die naam de laatste akkerbouwpolders van IJsselmonde volstouwen met woningen. Portland! Weinig chauffeurs zal deze naam meer zeggen dan hooguit die stad in Oregon, nabij de Amerikaanse westkust. Bij mij opent de naam een luik naar vroeger, zoals trouwens de hele Ring Zuid dat vermag te doen. Iedere tien meter. Want 60 jaar geleden hadden daar de eerste vogeltochten plaats. Stonden de toen nog lege landbouwpolders garant voor ontdekkingen, avontuur, conflicten met boeren, natte voeten en andere fysieke averij, te laat thuis en telkens nieuwe vogelsoorten, zelf gevonden en op naam gebracht!

Voor ons, jongens uit het Rotterdamse Vreewijk, begonnen die vrijheid, ruimte en vogels vlakbij, achter de Smeetlandschedijk. Daar bevond zich het veen. Een middag vrij, dan naar de Kooiwaal, het Uilenbosje en De Kapel. Ging het verder, over de Koedood, dan kwam Ree-Stijn binnen bereik. En liep het uit de hand, dan kwamen wij helemaal tot de Oude Maas, bij het statige Port-Landt, een kathedraal van een boerderij, gebouwd begin negentiende eeuw. Werd Port-Landt bereikt, dan betekende dat per definitie ver na etenstijd thuis. 'Ik weet nooit hoe laat het is', was mijn verweer. Dus kreeg ik een horloge mee, zo'n groot vestzak-geval, een familiestuk, dat de eerst keer mee, prompt verloren ging, waarschijnlijk bij het slootje springen. Hoewel bij mij thuis veel kon, heeft mijn vader mij dit verlies waarschijnlijk nooit vergeven. In een gans andere ambiance staan onze bakens van 60 jaar geleden er nog alle drie, de boerderijen De Kapel, Ree-Stijn en Port-landt, ingesloten of met op korte afstand een massieve huizenbrij – displaced. Want juist ook monumentale boerderijen hebben een biotoop....ruimte.

Met de vogels in onze Vreewijkse tuin en tijdens zomervakanties op Texel, waren die eerste zwerftochten over IJsselmonde en naar Kinderdijk richtinggevend. Iedere tocht bracht nieuwe vogelsoorten, die op het netvlies hun beelden achterlieten. De eerste Ringmussen, een Buizerd langs de Carnisse Weg, eindelijk dan een Steenuil, een Ooievaar bij Smitshoek, de Groene Specht van de Charloïssche Lagedijk en, in mijn herinnering, overal Geelgorzen en Gele Kwikstaarten. En daar ook de ontmoetingen met degenen die mij meenamen naar de opspuiterreinen achter Waalhaven, waar de vogelsoorten huisden waarvan een aspirant-vogelaartje droomt. In het 'Vogellogboek van de Twintigste Eeuw' beschreef Ben van der Velden bewogen hoe het daar toeging... tot Rotterdam ook dit tijdelijke vogel- en vogelaarsdorado oprolde. Nu langs de Ring Zuid voortijlend gaat de film van herinneringen over het netvlies: daar broedden Zwarte Sterns en Geoorde Futen, op deze hoogte dat terrein met al die Kluten en de drie soorten plevieren, dan hier dus de broedende Woudaap en de hele zomer die Witoogend. Daar toen die Lachstern....

Toegegeven onze activiteiten achter Waalhaven gingen soms verder dan uitsluitend vogels kijken. Hoeveel verder moge blijken uit de gebroken arm die Ben er opliep. Er waren ontmoetingen met jongens uit Heyplaat en Pernis, met eens een geharnast treffen toen bleek dat die kornuiten het om gans andere redenen hadden gemunt op vogels. Dreigden tijdens het broedseizoen nesten te worden overspoeld als gevolg van de opspuitactiviteiten, dan waren er pogingen de Rotterdamse landhonger te saboteren. Eens smaakten wij het genoeg een serie klutennesten te redden door deze op te hogen, in competitie met het tempo van de rijzende bagger. Luuk Draaijer en wijlen Adrie Rijdsdijk wezen de beroemde Engelse vogelfotograaf Eric Hosking de nesten van de Strandplevier, de in Engeland zeldzame Kentish Plover. Ben legde ons gedoe vast met zijn 8 millimeter Eumigcamera. Het filmpje werd destijds uitentreuren geprojecteerd. Nu naar dat zwartwitfilmpje met de schimmig

wordende beelden kijkend, denk ik, met een diepe buiging naar Nescios Titaantjes: 'jongens waren we – maar aardige jongens'. En altijd liepen we natte voeten op, niet zelden meer dan dat.

Waarom deze mijmerijen, zoete en bittere? Omdat na het volproppen van IJsselmonde nu de Hoeksche Waard aan de beurt is. ... de geschiedenis herhaalt zich. Natuurlijk, na veel gesteggel, welles-nietes en gezwatel, kwam toch nog het toverwoord Nationaal Landschap vanonder de Haagse doofpot. Maar met een industrieterrein, zodat Rotterdam zijn parachutes kan neerlaten. En als het begin er eenmaal is... vergelijk de plattegrond van IJsselmonde van 100 jaar geleden met die van nu. Wat zou ik graag rondgaan door de Hoeksche Waard van begin tweentwintigste eeuw...of liever toch maar niet? Geef ik er blijk van geen vertrouwen te hebben in door politici gedane beloften? Klopt. De achterdocht kreeg onlangs opnieuw voedsel bij karrenvrachten bij het doornemen van het manuscript van 'Een eerste klas landschap. De geschiedenis van het natuurmonument De Beer', de studie van Ed Buijsman, die onder andere uit de doeken doet hoe de politieke besluitvorming verliep in Den Haag en Rotterdam om Rozenburg en De Beer op te rollen: babbeldebabbeldebabbel en het was gebeurd met het eerste klas landschap.

Goeree-Overflakkee en Schouwen-Duiveland, proficiat dat de Randstad nog redelijk ver ligt verwijderd. Houdt dat zo!

GLO

BROEDVOGELGEGEVENS HOEKSCHE WAARD NAAR FRANK VAN GESSELE

Sinds 2003 worden jaarlijks alle gegevens over broedvogels in de Hoeksche Waard verzameld door Arie van der Linden. Om de druk wat te verlichten, gezien het vele andere vrijwilligerswerk dat Arie thans nog voor de vogelwerkgroep en andere verenigingen verricht, heeft hij m.i.v. 2007 een opvolger voor dit project gezocht, en gevonden.

Graag wil ik hierbij aandacht vragen voor het belang van het onderhouden van een centraal archief voor de broedvogels in de Hoeksche Waard. Onze vogelwerkgroep is een actieve club, waarvan de leden op velerlei gebied een bijdrage leveren aan het vergroten en verbreiden van de kennis over vogels in onze woon- en leefomgeving. (Zie hiervoor b.v. het overzicht van werkzaamheden van de vogelwerkgroep in "In Vogelvlucht "nr. 15 van oktober 2006)

Doordat er zowel projectmatig, als individueel en voor de vuist weg wordt geïnventariseerd en veel gegevens rechtstreeks al of niet digitaal naar de betreffende coördinerende instanties worden gezonden, of in enkele gevallen in aantekenboekjes blijven steken, hadden wij tot voor kort met z'n allen geen goed overzicht van de broedvogelsamenstelling van onze eigen Hoeksche Waard. Vandaar het uitstekende initiatief van Arie om deze 'snippers' tot een handzaam en voor iedere geïnteresseerde toegankelijk formaat te knippen en plakken.

Hoe gieten we dit in het vat?

Indien er een verslag of rapportje wordt geproduceerd, ontvang ik daar graag een kopie van (per 'hard copy' of digitaal).

Voor wat betreft de projecten (Huiszwaluw & Oeverzwaluw, Roofvogels, Uilen, Patrijzen) zal ik de coördinatoren apart benaderen. Via de SOVON DC zal ik pogen de informatie over de diverse projecten te bemachtigen (LSB Zeldzame soorten, LSB Kolonievogels).

En voor het overige vraag ik ieders medewerking om mij te informeren over (mogelijke) broedgevallen van schaarse soorten (zie tabel 1). Hiervoor kan desgewenst een formulier worden toegezonden, waarop enkele relevante gegevens worden genoteerd, maar is niet per se noodzakelijk. Het melden op zich is het belangrijkste. Broedgevallen worden pas aanvaard indien de waarnemingen voldoen aan de bekende SOVON-criteria van broedzekerheid.

Na het broedseizoen volgt dan jaarlijks verslaglegging en overzicht in dit orgaan.

Alleen met de medewerking van de werkgroepleden en andere actieve inventariseerders en waarnemers kan dit project slagen. Nadere info wordt graag verstrekt. Alle tellers in het Hoekschewaardse alvast bedankt voor de medewerking !

Uw gegevens kunnen worden opgezonden of gemaïld naar:

Frank van Gessele
 Van den Bergstraat 50
 3263 EB Oud-Beijerland
 tel. 0186-613417 (overdag 010-2404436)
 e-mail: ges@hlag.com

Tabel 1. Schaarse en voormalige broedvogels Hoeksche Waard		
<i>(bron: Vogels van de Hoeksche Waard)</i>		
Dodaars	Roofvogels*	IJsvogel
Roerdomp	Kwartel	Kleine Bonte Specht
Kleine Zilverreiger	Waterral	zwaluwen*
Ooievaar	Porseleinhoen	Nachtegaal
Lepelaar	Kwartelkoning	Roodborsttapuit
Zwarte Zwaan	Kluut	Tapuit
Kolgans	Kleine Plevier	Cettis Zanger
Canadese Gans	Kemphaan	Graszanger
Brandgans	Watersnip	Snor
Smient	Wulp	Grote Karekiet
Wintertaling	Kokmeeuw	Braamsluiper
Zomertaling	Stormmeeuw	Baardmannetje
Tafeleend	Visdief	Staartmees
Brilduiker	Dwergstern	Wielewaal
Middelste Zaagbek	Uilen*	
* roofvogels en uilen via de projectcoördinatoren evenals huis- en oeverzwaluw n.b. uiteraard komen ook de niet vermelde zeer schaarse broedvogels in aanmerking		

BROEDVOGELINVENTARISATIE OUD-BEIJERLAND ZEEHELDENWIJK+ CENTRUM Z/W IN 2006

Frank van Gessele

In het voorjaar van 2006 werd door leden van de vogelwerkgroep HWw een gedeelte van het centrum van Oud-Beijerland onderzocht op broedvogels. Het onderzoek was een vervolg op het broedvogelonderzoek dat in 2005 in de noordrand van de gemeente is uitgevoerd. In verband met het arbeidsintensieve karakter van inventarisaties in bebouwde kommen werd de te onderzoeken oppervlakte gelimiteerd op ca. 40 ha. Als onderzoeksgebied werden de Zeeheldenwijk en het westelijke gedeelte van de wijk Centrum Z. uitgekozen (fig. 1).

In het kader van het project Randstad en Broedvogels (1973-1977) is de gehele bebouwde kom van Oud-Beijerland al eens op broedvogels geïnventariseerd. Op basis van de toenmalige verspreidingskaarten kon een vergelijking worden gemaakt van de resultaten uit 1977 en die uit 2006.

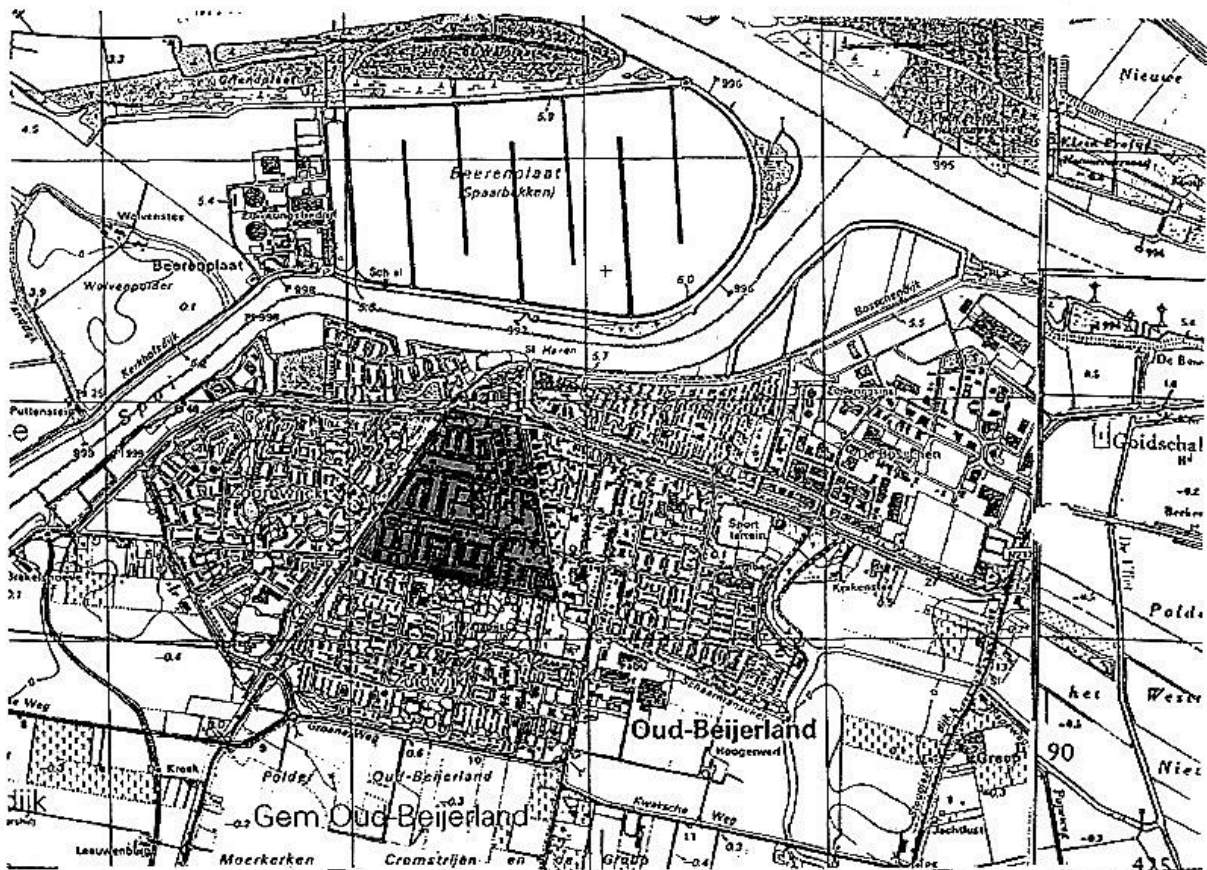

Fig. 1. Het dorp Oud-Beijerland met het onderzoeksgebied in zwart

Onderzoeksgebied

In het onderzoeksgebied bevinden zich wijken en bebouwingen van uiteenlopende leeftijden. In het oude centrum treft men aan de Voorstraat en Bijl panden aan van (ver) voor 1900. Het oudste gedeelte van de Zeeheldenwijk dateert uit 1900-1940; andere delen zijn gebouwd tussen 1950 en 1960 en het zuidelijk deel dateert van na 1960. Bij de voormalige HBS is in 1995 een nieuwbouwwijk verrezen. In het algemeen is er in de oudere wijken weinig plaats voor (snipper)groen. Aanplant van bomen en heesters is hier beperkt tot de achtertuintjes. De jaren zestig Zeeheldenwijk is ruimer opgezet en behalve voor straatbomen is hier ook plaats voor gazonstroken. Hier zijn ook de tuinen wat groter. Het groenst is de omgeving van de voorm. HBS en het wijkpark het Admiraaltje. In het oostelijk en zuidoostelijk deel bevinden zich ook enkele boomgaardjes.

Methode

De minder algemene soorten werden in kaart gebracht volgens de uitgebreide territoriumkarteringsmethode. Voor de meer talrijke soorten zoals Merel, Huismus, Turkse Tortel, Spreeuw en Kauw werden op het meest optimale tijdstip speciale rondes gemaakt, waarin de aantallen zijn geturfd. Vanaf half juni zijn tegen zonsondergang een aantal rondes door het gebied gemaakt om nestlocaties van de Gierzwaluw in kaart te brengen. Inclusief een zestal integrale rondes, werd het inventarisatiegebied in totaal zo'n 45x bezocht.

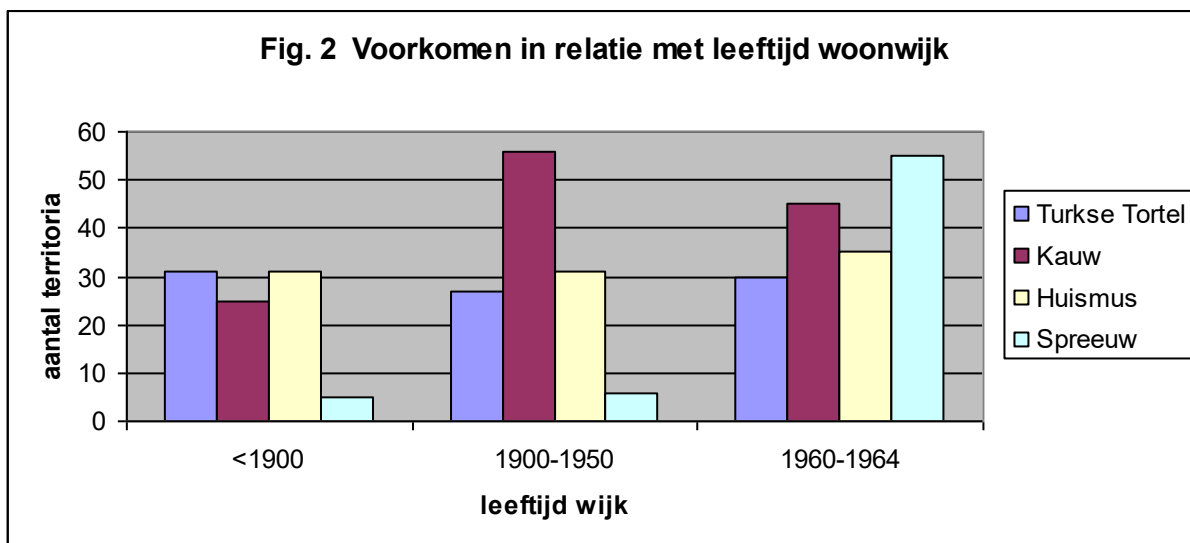
Resultaten

Er werden 29 soorten broedvogels vastgesteld met in totaal 733 territoria (**tabel 1**).

De Kauw kwam als meest talrijke soort uit de bus (126 paar), gevolgd door de Gierzwaluw (80-100 paar), Huismus (97 paar), Merel (96 paar), Turkse Tortel (88 paar) en Spreeuw (66 paar).

Wat opvalt is dat het grootste deel van de spreeuwen tot broeden komt in het zuidelijk deel van de Zeeheldenwijk, een groene wijk van na 1960 met veel gazonstroken (**fig. 2**).

Tabel 1. Broedvogels Oud-Beijerland 2006 Zeeheldenwijk-Centrum Z./w (40 ha.)		
soort	aantal brp	dh p/100ha
Wilde Eend	18	45
Soepeend	4	10
Muskuseend	4	10
Waterhoen	2	5
Meerkoet	4	10
Houtduif	24	60
Turkse Tortel	88	220
Stadsduif	11	27,5
Gierzwaluw	80-100	250
Groene Specht	1	2,5
Grote Bonte Specht	1	2,5
Winterkoning	13	32,5
Heggemus	16	40
Merel	96	240
Zanglijster	13	32,5
Zwartkop	1	2,5
Tjiftjaf	3	7,5
Staartmees	1	2,5
Pimpelmees	12	30
Koolmees	32	80
Boomkruiper	1	2,5
Gaai	2	5
Ekster	8	20
Kauw	126	315
Spreeuw	66	165
Huisemus	97	242,5
Vink	2	5
Groenling	6	15
Putter	1	2,5
aantal soorten:	29	
aantal territoria	733-753	

Huisvossen hebben een redelijk gelijkmatige verspreiding en vertonen een sterke voorkeur voor ligusterheggen en coniferen. Bij de Turkse Tortel is de verspreiding eveneens egaal door het onderzoeksgebied en is van een bepaalde voorkeur niets te merken. Een groot deel van de Kauwtjes is geconcentreerd in de oude Zeeheldenwijk, waar de paartjes letterlijk schoorsteen aan schoorsteen zitten. Maar ook elders waar geschikte schoorstenen voorhanden zijn, broeden Kauwen.

Hoewel het gros van de Gierzwaluwen nog altijd aangewezen is op het oude centrum (dankzij de aanwezigheid van de Oudhollandse dakpannen) komen zij ook in andere (nieuwere) wijken tot broeden. Nestgelegenheid vinden ze o.m. in kopse kanten van rijtjes- of vrijstaande woningen en onder de eerste rij pannen van 2 onder 1 kapwoningen, welke via de dakgoot wordt bereikt.

Wanneer we de resultaten vergelijken met die uit 1977 valt op dat de Huismus zeer sterk afgenomen is (ca. 500 paar tegenover 97 paar nu).

In 1977 broedden er nog 40 paar Huiszwaluwen in het gebied. Zij zijn verdwenen door de groei van het dorp en het verdwijnen van hun nabij gelegen voedselgebieden.

Ook Boerenzwaluw en Witte Kwikstaart gedijden nog in de dorps sfeer van destijds maar komen thans in het gebied niet meer tot broeden. Een Torenvalk broedde ooit midden in het dorp in de toren van de N.H. Kerk.

Het geïnventariseerde gebied is wel soortenrijker geworden: spechten, Gaai, Ekster (maar liefst 8 paar!), mezen (dankbaar gebruik makend van door de mens opgehangen nestkasten) en enkele kleine zangers deden hun intrede. Merels en ook duiven namen spectaculair toe.

Ontsnaapt uit watervogelcollecties verschenen Muskuseenden in de wijken, grote eenden met de kenmerkende washuidwoekeringen op het gezicht, welke het jaar rond broeden en nu niet meer uit het dorpsbeeld weg te denken zijn.

Af en toe zaait een jagende Sperwer paniek onder de dorpsvogels. Vermoedelijk heeft een paartje gebroed in het nabijgelegen Laningpark. Maar ook andere predatoren zorgen ervoor dat de vogelstand niet uit de hand loopt. Kleine Mantelmeeuwen, Eksters en kraaien houden de wacht bij de schoorstenen en verschalken waar mogelijk jonge aanwas van Huismus, Spreeuw en Kauw. De Blauwe Reiger houdt de stand van de eenden en andere watervogels kort.

Door de kaalslag in het groen, welke om bezuinigingsredenen in de winter van 2005/2006 in het dorp heeft plaatsgevonden, is het leefgebied er voor vogels in Oud-Beijerland niet aantrekkelijker op geworden. Zij zijn meer dan ooit aangewezen op het groen in de tuinen van de inwoners. Ook voor een typische stadsvogel als de Gierzwaluw hangt het zwaard van Damocles dreigend boven het hoofd. De oude panden waarop de soort is aangewezen om te broeden dreigen ten prooi te vallen aan de sloophamer. Compenserende maatregelen zijn dan ook hard nodig.

Uit rapport: 'Broedvogelinventarisatie Oud-Beijerland 2006 – Zeeheldenwijk en Centrum Z./w', 30 pagina's. Veldwerk: Remco Veelenturf, Gerard Nelemans, Frank van Gessele. Het complete inventarisatierapport, in kleur en voorzien van verspreidingskaartjes ligt ter inzage op het documentatiecentrum van Klein Profijt te Oud-Beijerland.

ZESDE HWL-VOGELDAG OP EEN TOPDAG: ZATERDAG 5 MEI 2007

Na de laatste drie keer in de maanden augustus, september en oktober te hebben gevogeld, gaat de jaarlijkse gezamenlijke vogeldag dit jaar in de lente plaatsvinden. En wel op zo ongeveer het hoogtepunt van het vogeljaar, op 5 mei! Tijdens eerdere versies van de vogeldag telden we met elkaar tussen 106 en 125 soorten op een ochtend vogelen in de Hoeksche Waard. Wellicht komen we dit jaar door de gunstige datum nog iets hoger uit. Met nog veel (steltloper-)trek en bijna alle zomergasten terug kunnen we een fijne dag tegemoet zien. Nu maar hopen dat het weer ook mee wil werken. Door de vroege start en het feit dat Klein Profijt alleen 's middags is opengesteld hebben we de tijd wat ruimer genomen dan andere keren, zodat we maximaal kunnen genieten van hopelijk een optimale voorjaarsdag. Het programma ziet er als volgt uit:

06:30 Start vogeldag vanaf het NEC in Numansdorp (indien gewenst mag ander punt ook).

13:00 Afmelden, inleveren tellijsten en gezellig samenzijn in Klein Profijt.

13:30 Puntentelling vogellijsten / uitslag.

14:00 Video of diapresentatie door één van de VWG-leden.

Voor de volledigheid de spelregels voor deze dag, die minimaal gewijzigd zijn:

- Voor iedere waargenomen vogelsoort worden 1, 2 of 3 punten toegekend, afhankelijk van het voorkomen van de soort in de HW en de kans op waarneming gedurende het hele jaar. Daartoe is een lijst opgesteld, die op sommige punten best arbitrair kan zijn, maar omdat het winnen niet voorop staat is dat verder niet zo belangrijk.
- Het vervoermiddel voor deze dag bepaalt u zelf: fiets, auto of (deels) lopend. Om er geen race van te maken, zoals bij sommige big days het geval is, gelden er sancties voor te veel rijden en bonuspunten voor fietsers.
- Voor de auto geldt een maximum van 50 kilometer. Iedere kilometer meer betekent een punt aftrek. Een ritje via de zuidrand van de HW naar Klein Profijt kan dus net. De kilometerstand wordt bij de start en aan het einde van de rit genoteerd. Wie fietst krijgt 10 bonuspunten.

Iedereen die mee wil doen, kan zich (liefst als team) opgeven via e-mail: yda.benard@fysergo.nl of telefoon 0186-692834.

Martin Benard

NOGMAALS WETLANDWACHTEN

Wat begon als de simpele melding dat de functie van wetlandwacht (WLW) vacant zou komen (zie In Vogelvlucht' nrs. 14 en 15), heeft uiteindelijk geresulteerd in een complete (her)verdeling van alle in en buitendijks langs het Hollandsch Diep en Haringvliet gelegen vogelgebieden. Bij die (her)verdeling waren betrokken vogelaars annex vogelwerkgroepleden van Voorne-Putten, Goeree-Overflakkee en de Hoeksche Waard.

'Het lijkt wel kolonisten' zei een van de aanwezigen bij de bijeenkomst die plaatshad op maandagavond 5 november 2006 ten huize van Krijn Tanis, voorzitter van vogelwerkgroep Goeree-Overflakkee. Die opmerking had betrekking op het fascinerende spel, want die avond passeerden alle belangrijke vogelgebieden langs en in het Hollandsch Diep Haringvliet de revue en werd afgesproken 'wie welk gebied voor zijn rekening zou gaan nemen'. Bovendien kreeg ook de Grevelingen veel aandacht, waar momenteel veel speelt. Maar goed, uiteindelijk kregen al die gebieden hun WLW. Omdat veel Hoeksche Waardse vogelaars actief zijn op Voorne Putten en Goeree-Overflakkee en andersom, hieronder een overzicht van alle gebieden die 'onder de hamer' kwamen met de WLW die er in het vervolg een oogje in het zeil gaat houden:

Hoeksche Waard

- Sasseplaat in het Hollandsch Diep	Jan van Westen.
- Oude Land van Strijen	Cees Mesker
- Oeverlanden Hollands Diep met APL-polder	Hans Westerlaken
- Hoogezandsche Gorzen	Gerard Ouweneel en Hans Westerlaken
- Oosterse en Westerse Laagjes	Jan van Westen
- Tiendgorzen	Jan van Westen
- Korendijkse Slikken	Gert Huijzers
- Tiengemetten	Jan van Westen
- Ventjagersplaat inclusief oeverlanden	Hans Westerlaken

Voorne Putten

- Noordoever Haringvliet inclusief de Beningen	Adrie van der Heiden

Goeree-Overflakkee

- Kwade Hoek	Krijn Tanis
- Scheelhoek	Jacob Braber
- Zuidoever Haringvliet	Jacob Braber
- Slijkplaat (in het Haringvliet)	Jan van Westen

De emailadressen van Jan van Westen, Cees Mesker, Hans Westerlaken, Gert Huijzers en Gerard Ouweneel zijn via de vogelwerkgroepledenlijst in dit tijdschrift te verkrijgen. De andere drie zijn:

a.vander.heiden@hetnet.nl

braber@wanadoo.nl

Ktanis@wanadoo.nl

Het kan geen kwaad om in te gaan wat een WLW is en wat hij doet:

Een WLW is een deskundig vrijwilliger met kennis over vogels en interesse voor regelgeving, beleid, beheer en communicatie. WLWs volgen de ontwikkelingen in en rond een wetland op de voet en rapporteren daarover ieder jaar aan Vogelbescherming. Daarnaast spelen ze een rol bij het zoeken naar verbeteringen in beleid en beheer en zorgen ze voor vergroting van draagvlak voor wetlandbescherming. Zij hebben doorgaans nauw contact met terreinbeheerders, lokale overheden, plaatselijke groeperingen waaronder vooral de vogelwerkgroep en Vogelbescherming Nederland.

Het uit circa 80 personen bestaande netwerk van WLWs heeft drie belangrijke functies:

- Informatie.

De WLW verzamelt alle relevante informatie die van belang is voor de kwaliteit van het desbetreffende gebied voor vogels. Het gaat daarbij niet alleen om informatie over de verschillende trends van vogelsoorten, maar vooral ook om informatie over gemeentelijke plannen en de lokale politiek alsmede de visie van de terreinbeheerder. Hiervoor raadpleegt de WLW de lokale huis-aan-huisjes, bezoekt hij het gebied regelmatig en bouwt hij contacten op met ieder die met het bewuste terrein heeft te maken. Hierdoor heeft de WLW de mogelijkheid de eventuele consequenties voor vogels vroeg in kaart te brengen en Vogelbescherming inschakelen.

- Draagvlak

WLWs vergroten het draagvlak voor het beschermen van vogels op lokaal niveau. Zij dragen uit dat vogels de moeite waard zijn en zij betrekken bewoners, overheden, ondernemers en andere organisaties bij hun werk.

- Beschermingsactiviteiten

Een derde punt is dat WLWs ook zelfstandige beschermingsactiviteiten uitvoeren. Dat varieert van het voeren van juridische procedures tot het plaatsen van nestvlotjes voor Zwarte Sterns en van onderzoek naar de relaties tussen slaapplaatsen en foerageergebieden van ganzen tot het geven van interviews in de lokale/regionale media. Vogelbescherming Nederland ondersteunt deze activiteiten waar nodig.

Bemoeyenis Vogelwerkgroepen

Schrijver geeft vooral daarom deze informatie over WLWs en hun werk omdat Vogelbescherming ernaar streeft om voor wat haar WLWs betreft tot nauwere samenwerking te komen met de hier te lande opererende vogelwerkgroepen. In een eerder dit jaar onder de vogelwerkgroepen rondgezonden brief, gaat Vogelbescherming verder op deze wens in. Voor de WLW is het voordeel dat die functionaris niet alleen staat en zich voor zijn wetland werk gesteund ziet door de vogelwerkgroep. Hierdoor worden meer mensen betrokken bij de wetlandbescherming. De activiteiten die door een WLW wordt ondernomen, dient deze dan ook terug te koppelen naar de vogelwerkgroep en voorts moet het voor hem mogelijk zijn voor advies aan te kloppen bij zijn collega-vogelwerkgroepleden. In het geval de WLW zijn taak neerlegt, is het de bedoeling dat de vogelwerkgroep een andere persoon voordraagt. Wat dit laatste betreft, vond dit bij onze vogelwerkgroep in ieder geval keurig plaats. Met alles hetgeen de Hoeksche Waard te wachten staat, kan de samenwerking tussen de WLW en andere vogelwerkgroepleden nooit innig genoeg zijn.

GLO

BROEDVOGELS VAN DE OEVERLANDEN HOLLANDS DIEP IN ZOMER 2006

Aan de naam 'Oeverlanden Hollands Diep' zullen wij nog moeten wennen. Deze geldt voor het gehele complex bij Strijensas, bestaande uit de Esscheplaat/Zeehondenplaat en de APL-polder, samen 291 hectare groot. 'Oeverlanden Hollands Diep' is weliswaar de officiële naam van dit nieuwbakken natuurgebied, maar ik heb nog geen vogelaar die naam horen gebruiken. Steevast spreken deze over de APL-polder, zodat er nog wel een paar jaar overheen zullen gaan eer de naam 'Oeverlanden Hollands Diep' voet aan de grond gaat krijgen.

Hoe dan ook, de beheerder Staatsbosbeheer deed er goed aan SOVON Vogelonderzoek Nederland opdracht te geven het gehele gebied op broedvogels te inventariseren, dus zowel de APL-polder als de Esscheplaat/Zeehondenplaat. Voor de APL-polder was 2006 het startjaar, voor de beide griendcomplexen een jaar in een lange rij, maar waarschijnlijk wel de eerste complete broedvogelinventarisatie sinds die ten behoeve van onze Hoeksche Waardse avifauna, nu al weer een jaar of tien geleden.

Aannemelijk is dat Staatsbosbeheer met name voor de APL-polder veranderingen voorziet en dat men voor later, als referentie, wil beschikken over de broedvogelinformatie in het nuljaar. Die veranderingen zullen het gevolg zijn van de ongetwijfeld op gang komende vegetatie-ontwikkeling, het gevolg van de voorgenomen inscharing van grazers, maar vooral ook van de effectuering van het kierbesluit, nu voorzien voor 2008, reeds drie jaar later dan eerst voorzien. Dat kierbesluit voorziet in een ruimere openstelling van de Haringvlietsluizen, met dus meer tijd op het traject Biesbosch-Hollandsch Diep-Haringvliet, een gang van zaken die zal leiden tot grotere waterstandverschillen, meer dynamiek dus. Trouwens, de komst van meer tijd kan ook consequenties hebben voor de situatie op de Esscheplaat/Zeehondenplaat.

Omdat de afgelopen zomer de Hoeksche Waardse vogelaars veelvuldig te vinden waren tussen Strijensas en de leidingstraat, kan het geen kwaad in ons blad de resultaten van de SOVON-inventarisatie vast te leggen. Deze vond plaats onder supervisie van Jan Willem Vergeer, jawel die van de tweede SOVON-broedvogelatlas. Ga voor de resultaten maar eens zitten.

Broedvogels Oeverlanden Hollands Diep (Esscheplaat/Zeehondenplaat en APL-polder).

Fuut	4	Zomertortel	1	Spotvogel	2
Knobbelzwaan	1	Koekoek	8	Grasmus	29
Grauwe Gans	61	Bosuil	2	Tuinfluit	76

Nijlgans	5	IJsvogel	2	Zwartkop	78
Bergeend	9	Grote Bonte Specht	19	Tjiftjaf	48
Krakeend	12	Kleine Bonte Specht	3	Fitis	194
Wilde Eend	46	Veldleeuwerik	1	Grauwe Vliegenvanger	9
Slobeend	2	Graspieper	4	Startmees	7
Kuifeend	4	Gele Kwikstaart	2	Matkop	22
Bruine Kiekendief	2	Witte Kwikstaart	4	Pimpelmees	19
Havik	1	Winterkoning	204	Koolmees	37
Buizerd	3	Heggenmus	41	Boomkruiper	33
Fazant	11	Roodborst	13	Wielewaal	2
Waterhoen	1	Nachtegaal	3	Gaai	3
Meerkoet	23	Blauwborst	8	Ekster	1
Scholekster	3	Gekraagde Roodstaart	26	Zwarte Kraai	3
Kluut	27	Merel	30	Spreeuw	1
Kleine Plevier	11	Zanglijster	15	Ringmus	1
Bontbekplevier	1	Grote Lijster	2	Vink	36
Kievit	14	Cettis Zanger	2	Groenling	2
Tureluur	2	Sprinkhaanzanger	7	Putter	1
Visdief	3	Rietzanger	2	Kneu	2
Holenduif	1	Bosrietzanger	45	Rietgors	18
Houtduif	13	Kleine Karekiet	68		

Met dank aan SOVON en Staatsbosbeheer.

Het SOVON-onderzoek kwam dus uit op 71 soorten broedvogels, waarbij niet minder dan 17 Rode Lijstsoorten. Dat is iets om bij stil te staan. De resultaten nalopend valt direct op dat de totaal verschillende twee biotopen waaruit de 'Oeverlanden Hollands Diep bestaan – een oude doorgegroeide griend en een net geïnundeerde landbouwpolder – via de vastgestelde soorten broedvogels prima te traceren zijn. De Esscheplaat/Zeehondenplaat biedt inmiddels onderdak aan soorten die ook in nationaal verband kwetsbaar zijn. En dan in aantallen die respect afdwingen. Want met 9 paren Grauwe Vliegenvangers en 22 paren Matkopmezen maak je anno 2006 echt wel een goede beurt. En wat te zeggen van het indrukwekkende bestand waarmee een hele trits zangvogels voor de dag komen. Chapeau!

De APL-polder trok die eerste zomer vooral pioniersoorten. Of Kluten, Bontbekplevier en Visdieven zich zullen weten te handhaven, zal in doorslaggevend mate afhangen of er kale terreindelen voorhanden zullen blijven. De gang van zaken op de Tiendgorzen bij Nieuwendijk kan daarbij als voorbeeld gelden. Tot de effectuering van het kierbesluit in 2008 is de kans daarop in ieder geval niet groot. Ondanks dat er in mei voortdurend enkele Zomertalingen in de APL-polder verbleven, ontbreekt deze op het overzicht. Kennelijk achtte SOVON toch onvoldoende bewijs aanwezig deze soort op te voeren als broedvogel.

Het overzicht nogmaals doorlopend, zijn er ook zaken die verbazen. Van Spreeuw en Ringmus ieder slechts een paartje. En ook maar 1 paar Eksters!

Hoe dan ook, met 71 paren broedvogels scharen de Oeverlanden Hollands Diep zich zowel kwalitatief als kwantitatief moeiteloos bij de vooraanstaande Hoeksche Waardse vogelgebieden. En dan praten we nog niet over de niet-broedvogels, ook zowel kwalitatief als kwantitatief! Menno Korbijn kan er over meepraten. Want wat hij bij Strijensas vanaf april 2006 allemaal aan soorten zag, is een verhaal op zich!

GLO

BIJZONDERE VOGELSOORTEN 1999-2006

Het is helaas niet gelukt voor kopij-datum van deze In Vogelvlucht alle waarnemingen van bijzondere vogelsoorten uit de Hoeksche Waard over 2006 binnen te krijgen. Daardoor ontbreekt een overzicht van het afgelopen jaar, wat we graag in deze editie hadden willen plaatsen. Aan de andere kant geeft ons dat de gelegenheid iedereen op te roepen de nog in de notitieboekjes staande waarnemingen in te sturen. Dat geldt niet alleen voor het afgelopen jaar, maar voor de hele periode 1999 tot en met 2006. Omdat we een overzicht willen van alle soorten over die acht jaren zou het jammer zijn als

hierin waarnemingen ontbraken. Die zijn dan later niet meer makkelijk toegankelijk voor een grote groep. Dus nogmaals: graag waarnemingen doorgeven uit genoemde jaren van bijzondere soorten. Iedere melding is welkom! Het gaat dan om de volgende lijst:

Roodkeelduiker	Ruigpootbuizerd	Boompieper
Roodhalsfuut	Visarend	Waterpieper
Geoorde fuut	Smelleken	Oeverpieper
Roerdomp	Slechtvalk	Noordse Kwikstaart
Kwak	Kwartel	Engelse Kwikstaart
Kleine Zilverreiger	Waterral	Grote Gele Kwikstaart
Grote Zilverreiger	Porseleinhoen	Rouwkwikstaart
Purperreiger	Kwartelkoning	Pestvogel
Zwarte Ooievaar	Kraanvogel	Nachtegaal
Ooievaar	Steltkluit	Paapje
Wilde Zwaan	Strandplevier	Roodborsttapuit
Kleine Rietgans	Zilverplevier	Beflijster
Taigarietgans	Kanoet	Sprinkhaanzanger
Dwerggans	Temmincks Strandloper	Snor
Sneeuwgans	Krombekstrandloper	Grote karekiet
Ross' Gans	Bokje	Vuurgoudhaan
Rotgans	Houtsnip	Bonte vliegenvanger
Roodhalsgans	Steenloper	Baardmannetje
Casarca	Zwartkopmeeuw	Zwarte mees
Krooneend	Grote Stern	Buidelmees
Topper	Dwergstern	Wielewaal
Eider	Reuzenstern	Grauwe klauwier
IJseend	Kerkuil	Klapekster
Zwarte zee-eend	Bosuil	Roek
Grote zee-eend	Steenuil	Bonte kraai
Nonnetje	Velduil	Frater
Wespendief	IJsvogel	Barmsijs
Rode wouw	Draaihals	Kruisbek
Zeearend	Kuifleeuwerik	Sneeuwgors
Grauwe Kiekendief	Boomleeuwerik	Geelgors

Martin Benard

BROEDVOGELS VAN HET PARK IN MIJNSHEERENLAND IN 2006

In het voorjaar van 2006 werd het park van Mijnsheerenland geïnventariseerd op broedvogels. Het park grenst aan de Binnenmaas en ligt tussen particuliere tuinen aan de oostzijde en het gehucht Maasdijk aan de westzijde. Aan de westzijde bevindt zich het cultureel centrum "De Vijf Schelpen". In het midden van het park bevinden zich tennisbanen, een scoutingclubhuis, een haventje en een strandje voor recreatieve doeleinden. Het park bestaat uit struiken en boomopstanden van onder andere elzen, eiken, wilgen en tamme kastanjes, afgewisseld door grasveldjes. Tussen "De Vijf Schelpen" en het haventje liggen eeuwkanalen, welke beheerd worden door het Hoeksche Waards Landschap. De vegetatie van het Fazanteneiland aan de westzijde bestaat voornamelijk uit riet. Het beheer van het park is extensief. Dode bomen worden, als ze niet in de weg liggen, niet opgeruimd en er is al in tijden geen zaag of snoeischaar aan te pas gekomen.

Er werden 7 volledige bezoeken afgelegd en meer dan 10 aanvullende bezoeken gebracht. In totaal werden 148 territoria vastgesteld, verdeeld over 35 soorten.

Fuut	4	Zanglijster	2
Wilde Eend	11	Kleine Karekiet	6
Soepeend	1	Tuinfluitier	2
Kuifeend	1	Zwartkop	5
Sperwer	1	Tjiftjaf	6
Fazant	1	Fitis	6
Waterhoen	9	Staartmees	4
Meerkoet	10	Pimpelmees	6
Houtduif	16	Koolmees	8
Koekoek	1	Boomkruiper	4
Ransuil	1	Gaai	2
IJsvogel	1	Ekster	4
Groene Specht	1	Kauw	4
Grote Bonte Specht	2	Zwarte Kraai	2
Winterkoning	8	Vink	2
Heggenmus	3	Groenling	1
Roodborst	4	Rietgors	2
Merel	7		

Het park biedt broedgelegenheid aan leuke soorten als Ransuil, IJsvogel, Sperwer en Groene Specht. De Ransuil en de Groene Specht zijn de enige Rode Lijstsoorten die er in 2006 broedden. De Ransuil moet zich regelmatig "erg happy" hebben gevoeld, als de onder zijn nest verblijvende hangjongeren de rook van geestverruimende middelen lieten opstijgen. De IJsvogel is ook al enkele jaren een vaste gast. Het nest wordt gegraven in een wandje in het haventje van de scouting. Bij aanwezigheid van mensen bij de ingang van het haventje vliegen ze met een grote boog over de bomen om bij het nest het haventje weer in te duiken. De Sperwer is tegenwoordig gast in nagenoeg ieder park in de Hoeksche Waard. Al zeker vier jaar brengen ze ook hier hun jongen groot. De opmars van de Groene Specht is ook aan Mijnsheerenland niet voorbij gegaan. Naast het in het park broedende paar, kwamen er in 2006 nog minimaal twee andere paren tot broeden binnen de bebouwde kom van Mijnsheerenland.

Door het intensieve gebruik door recreanten is het gebied minder geschikt voor soorten die van rust houden. Zo werden er regelmatig soorten aangetroffen, die uiteindelijk niet tot broeden overgingen, terwijl de geschikte biotoop voor handen is. Dodaarzen werden tot ver binnen de datumgrenzen baltsend aangetroffen, maar bleken uiteindelijk toch vertrokken. Ook de Waterral op het Fazanteneiland liet verstek gaan, evenals de Gekraagde Roodstaart die het na een paar dagen zingen voor gezien hield. Voor de Rietzanger lijkt de oppervlakte habitat te gering. De op enkele plaatsen zingende exemplaren trokken verder.

Buiten het broedseizoen valt er ook genoeg te zien. Vooral in de winter zijn er leuke vogelsoorten te bewonderen. Zo verblijft er jaarlijks een groep van maximaal 35 Grote Zaagbekken. Deze arriveren meestal eind november en zijn tot begin maart aan te treffen. Sijzen weten de elzen te waarderen. Er zwerven er in sommige winters ongeveer 50 rond. In de winter van 2005/2006 kwamen daar nog eens 20 Grote Barmsijzen bij. Zwarte Mezen bleven na de invasie van eind 2005 lang hangen. Tot in april werden ze regelmatig, ook zingend aangetroffen. Andere leuke soorten die ik tegen kwam waren Brilduiker, Watersnip, Houtsnip, Dwergmeeuw, Matkop en Appelvink.

De meeste vogels zouden gebaat zijn bij minder recreatie. Het gebied is echter juist bestemd voor recreatie. Positief is dat (hondenuitlatende) mensen in hun directe omgeving veel plezier beleven aan de vogels. Vooral spechten werden door passanten vaak genoemd. Het IJsvogeltje bleek ook regelmatig gezien te worden. Ik denk dan ook dat dergelijke gebiedjes een positieve invloed hebben op de natuurbeleving van veel mensen. De gemeente Binnenmaas heeft een vergunning afgegeven

om het haventje uit te breiden. Hiervoor moeten er meer als 100 bomen gekapt en ongeveer 1.300 m2 struiken weggehaald worden. De uitbreiding past volgens de gemeente prima in het bestemmingsplan, namelijk recreatie. Helaas zal door deze ingreep waarschijnlijk de nestgelegenheid van het IJsvogeltje en de Ransuil verloren gaan.

Han Benard

TREKTELLEN OP DE BUISLEIDINGSTRAAT

De afgelopen 2 seizoenen regelmatig trek gekeken op de zuidpunt van de Buisleidingstraat gelegen tussen de Esseplaat en de Ambachtsheerlijkheid Cromstrijen.

Misschien niet de meest voor de hand liggende plek maar vanuit Strijen is dit eigenlijk de enige plek waar je gemakkelijk de rivieroever bereikt en daar is de meeste trek te verwachten.

Ik zelf denk dat het kijken van trek wel iets is wat je als vogelaar moet "leggen", niet iedereen zal er plezier aan beleven om urenlang in stoeltje op dezelfde plek te bivakkeren.

Vind je dat allemaal geen bezwaar dan kan je jezelf in de loop van het trekseizoen zo vanaf eind augustus tot in november flink verbazen over wat er allemaal voorbij komt door simpelweg op een goede plek te gaan zitten.

Echte knallers waren voor mij persoonlijk grote pieper, beflijsters, appelvinken en Europese kanarie. Of wat te denken van 2 wespndieven die om half 8 s'ochtends pal zuid het Hollands Diep oversteken.

Behalve deze zeldzaamheden is de trek van de soorten die in grote aantallen voorbij komen net zo leuk om waar te nemen.

Het zit hem waarschijnlijk in de combinatie van een steeds voorbij komende stroom van vogels en een soort spanning omdat er dan toch vaak iets onverwachts tussen kan zitten.

De afgelopen 2 seizoenen verschilden nogal wat trekintensiteit betreft. In 2005 was zowat elke ochtend massale trek te zien, tot ver in november toe. In 2006 waren er maar een paar van zulke dagen bij.

Vaak denk ik terug aan 17 oktober 2006, achteraf een topdag, maar er zaten ook stille uren tussen. Om een uur of elf ga je dan denken als het zo blijft stop ik over een uur, maar om kwart voor 12 een smelleken en je plakt er minstens weer een uur aan vast. Om half 1 een ooievaar en een appelvink en verlengen maar weer. Uiteindelijk is het een uur of vier geworden geloof ik met nog steeds langstreckende vinken.

Hieronder een lijstje met telpostrecords en bijzondere soorten:

Grote zilverreiger	11 ex.	21/10/06	Roek	4 ex.	06/11/05
Purperreiger	1 ex.	21/09/06	Ringmus	148 ex.	12/10/06
Ooievaar	1 ex.	17/10/06	Vink	2457 ex.	10/10/06
Sperwer	15 ex.	30/10/05	Keep	361 ex.	30/10/05
Wespendief	2 ex.	16/09/06	Appelvink	13 ex.	17/10/06
Smelleken	2 ex.	15/10/06	Barmsijs	65 ex.	19/11/06
Reuzenster	2 ex.	23/09/06	Europese kanarie	2 ex.	15/10/05
Houtduif	959 ex.	21/10/06	Kruisbek	7 ex.	23/10/05
Veldleeuwerik	681 ex.	12/10/06			
Boomleeuwerik	16 ex.	21/10/06	dit was 1 groep, in 2006 totaal 75 boomleeuweriken		
Boompieper	20 ex.	24/09/06			
Graspieper	1526 ex.	08/10/06			
Grote pieper	1 ex.	22/10/06			
Gele kwikstaart	65 ex.	24/09/06			
Grote gele kwik	14 ex.	08/10/06			
Beflijster	1 ex.	Div. data			
Kramsvogel	367 ex.	13/11/05			
Koperwiek	2469 ex.	30/10/05			
Zanglijster	1475 ex.	12/10/06			
Koolmees	359 ex.	15/10/05			
Zwarte mees	198 ex.	30/09/05			
Spreeuw	3357 ex.	30/10/05			

Menno Korbijn

ROOFVOGELTELLING JANUARI 2007

De 23ste roofvogeltelling heeft plaatsgevonden in de periode 13 t/m 21 januari 2007. De voorkeur was om het eerste telweekend te inventariseren in verband met de landelijke midwintertelling. Tevens is er dan meer keuze in gunstige weersomstandigheden. Het merendeel van de tellers is gelijk het eerste weekend op pad gegaan, brandend van nieuwsgierigheid wat hun plot dit jaar zou gaan opleveren. Hiervoor hartelijke dank. Ondanks een behoorlijke wind waren de weersomstandigheden in het eerste weekend redelijk. Met veel wind zoeken de roofvogels wel meer de dekking op, zodat ze dan over het hoofd kunnen worden gezien. De enkeling die door andere activiteiten pas het laatste weekend kon tellen trof het vooral niet op zondag, die veel wind en regen bracht. Dit levert minder vogels op, maar het aandeel op het geheel is dermate klein dat het nauwelijks bijdraagt aan een verklaring van wat er in 2007 is gebeurd en dat is nogal wat!

Het totaal waargenomen vogels is terug op het niveau van 10 jaar terug! Na 1997 zijn er altijd meer roofvogels waargenomen dan de 341 van 2007 (inclusief Tiengemeten). Dit verdient een nadere analyse. Met de door jullie geopperde verklaringen komen wij tot het volgende beeld.

De buizerd springt er natuurlijk uit als veroorzaker van de spectaculaire daling van het totaal in 2007. In de HW maar liefst 104 buizerds minder dan in 2006 (207 ten opzichte van 311). Op Tiengemeten zijn er dit jaar 7 waargenomen ten opzichte van 10 in 2006. Absoluut gezien op Tiengemeten niet zo'n groot

verschil, maar procentueel een gelijke trend als op het vaste land. Adrie berichtte ons dat wat Tiengemeten betreft door de kap van 600 bomen het aantal uitkijkposten van de buizerd afnam. Hierdoor is er veel meer openheid wat wellicht ten goede kwam van het aantal torenvalken. In ieder geval was het in 14 jaar niet voorgekomen dat er meer torenvalken dan buizerds te tellen waren.

De genoemde wind zal zeker van invloed zijn geweest, al waren er voldoende momenten aanwezig dat ze zich al zwevend groepsgewijs goed lieten bewonderen.

Een belangrijke oorzaak kan zijn dat zich bij de het jaarrond verblijvende broedende buizerds minder wintergasten uit Noord en Oost-Europa hebben gevoegd. De oorzaak kan niet de zachte winter 2006/07 zijn, want dat is al 10 jaar aan de gang met een toename van de buizerd, maar de zachte winter in nabij gelegen noordelijke en oostelijke streken. Vooral het wegblijven van sneeuw (Moskou heeft pas medio januari de eerste sneeuw van betekenis gehad) in die streken geeft voldoende aanleiding om niet verder te trekken.

Eigenlijk nog gekker is het met de kiekendieven gesteld. Er zijn slechts 5 kiekendieven waargenomen, 3 bruine (waarvan 1 op Tiengemeten) en 2 blauwe. Zoals uit het meerjarenoverzicht blijkt zijn sinds de aanvang van de tellingen in 1983 nog NOOIT zo weinig kiekken geteld!! Het beeld van de bruine kiekendief valt nog wel mee. De HW is sowieso geen bolwerk van overwinterende bruine kiekken. De winterpopulatie in de Delta neemt echter wel toe, maar voor het belangrijkste deel in de zuidelijke Delta rond de Westerschelde met het Verdrongen Land van Saeftinge als slaapplek.

De plotselinge afname betreft voornamelijk de blauwe kiekendief. De laatste jaren goed voor ongeveer 10 exemplaren. De jaren daarvoor zelfs nog meer. De afname is in 2006 ingezet. Janus en Arie schreven in hun verslag over de roofvogeltelling 2006: 'Blauwe kiekendieven waren schaars deze winter, 7 ex. voor de HW, waarvan twee mannetjes is erg matig'. Ze konden toen niet bevroeden dat er in 2007 slechts 2 exemplaren waargenomen zouden worden. Bekend is dat de broedende blauwe kiekken op de Waddeneilanden drastisch dalen, maar dat kan toch niet de enige reden zijn. Het geeft

geen vertrouwen voor de toekomst en het is niet te hopen dat dit het begin is van het verdwijnen van de blauwe kiek uit ons winterlandschap.

Spectaculair is elke keer weer de ontmoeting met de slechtvalk. Arie, Leen en Koos hebben tijdens hun inventarisatie in polder Nieuw Bonaventura (atlasblok 43-18) een heel bijzondere jachtmethode waargenomen, waar je elders in dit blad een boeiend verslag van tegenkomt. 2006 was een absoluut topjaar: maar liefst 11 exemplaren! In dit jaar maar 4. We denken aan gewone pech tijdens de tellingen. Meerdere tellers zeggen dat de slechtvalk buiten de telperiode gewoon wordt waargenomen, maar juist in de telperiode niet. Het broedpaar op de mast bij de Hellegatsplaten is door Ben en Gerard daarna ook weer gezien, dus dat belooft weer wat.

De havik ligt met 4 exemplaren ook wat onder de 'norm' van de laatste jaren, maar als je bedenkt dat in 2006 op de Esscheplaat er 3 waren waargenomen en nu niet één, ligt het winterbestand waarschijnlijk op het normale niveau.

De sperwer ligt ook op de lijn van de laatste jaren. Deze vluchtige en lastig te inventariseren roofvogel heeft zich toch weer 21 maal laten zien tot vreugde van de tellers.

Dan nog de torenvalk. Ook deze ligt op een normaal niveau. Alleen na zeer muisrijke broedjaren knalt deze eruit. De toename op Tiengemeten is ronduit spectaculair, waarschijnlijk door het veranderende landschap.

Blijven de zeer schaarse roofvogels over. Dit jaar wel 1 smelleken (blijft een lastig te spotten soort), maar geen rode wouw, zeearend en ruigpootbuizerd. De laatste wordt al bijna niet in de HW waargenomen, maar Gerard en Ben hebben er op 24 januari één over het Oudeland van Strijen zien trekken. In deze winter geen zeearend in de HW? Niets is minder waar. Gedurende 16 oktober tot 28 november heeft er 1 gezeten op de Korendijksche Slikken en de Blanke Slikken (pendelaar). Op 10 december aldaar ook gezien en op 2 december is boven de Oeverlanden Hollandsch Diep (de voormalige APL polder bij Strijensas) er ook nog één gezien. Op 11 februari 2007 is wederom een adulte zeearend boven de Korendijksche Slikken waargenomen!

Heel fijn is dat sommige tellers ook de patrijzen gelijk hebben meegenomen en hebben doorgegeven aan Martin. Namens Martin dank daarvoor. Ook fijn is dat sommigen de sperwer in huiselijke omgeving hebben gemeld, zodat deze meegenomen kon worden indien in dat gebied deze daar niet is gezien.

Geconcludeerd kan worden dat er sprake is van een bijzonder jaar. Gerard Ouweneel heeft voor het blad Sterna een artikel geschreven over onze roofvogeltellingen en dit in een nog meer historisch perspectief gezet. Ongelooflijk welke ontwikkeling heeft plaatsgevonden, maar dat zie je ook al in het meerjarenoverzicht. En hoe zal het er uitzien in het jaar 2033 na 50 jaar roofvogeltellingen in de HW?

Genoeg redenen om nog jaren door te gaan!

Janus en Peter

Fotos: Martin Mollet.

VERSLAG BIJEENKOMST VOGELWERK GROEP HWL OP 26 OKTOBER 2006

Janus Verkerk heet de ongeveer 41 aanwezigen hartelijk welkom.

Met kennisgeving afwezig zijn Gert en Bart Huijzers, Martin Benard, Joke Boerlage en Jan Uljee.

Een speciaal welkom voor Adrie van der Heijden, roofvogelringer van de werkgroep Voorne en Putten en voor de nieuwe gezichten in de vogelwerkgroep Jan Plaisier, een roofvogelaar en Arie Leijdens.

Ook wordt verwelkomd Rogier Verbeek. Rogier stelt zich voor als de nieuwe Sovon districtscoördinator voor het district Zuid Holland-Zuid en is daarmee opvolger van Leon Boon.

Rogier hoopt op vruchtbare contacten is in het bijzonder geïnteresseerd in kolonievogels en zeldzame/bijzondere broedvogels.

Rechtstreeks contact met hem is mogelijk via lsb.zuidhollandzuid@sovon.nl.

Mededelingen:

-Arie van der Linden heeft zijn taak als coördinator werkgroep Oost neergelegd. Menno Korbijn is zijn opvolger. Arie wordt hartelijk bedankt voor zijn inzet.

-Martin Benard is voornemens het patrijzenproject in het voorjaar van 2007 te herhalen en vraagt hiervoor aandacht en medewerking. Zie "In Vogelvlucht" 15, blz 7.

-Landschapsbeheer ZH wil het ontwikkelen van nieuwe en instandhouden van bestaande steenuilbiotopen financieren. Te denken valt aan landschapsonderhoud, fruitbomen planten, wilgen knotten, nestkasten vervaardigen en hangen. Het werk zou door vrijwilligers moeten worden gedaan. Voor de kosten kan een beroep gedaan worden op het potje van Landschapsbeheer. Reacties en suggesties naar Janus.

-HWL-nieuws, het magazine van het Hoeksche Waards Landschap gaat in een nieuw jasje gestoken worden. Janus Verkerk en Peter de Barse zullen in overleg met Piet Bronder en met de betreffende auteur bezien of artikelen uit "In Vogelvlucht" geschikt zijn (te maken) voor plaatsing in het nieuwe HWL orgaan om op die manier de vogelwerkgroep onder de aandacht van een breder publiek te brengen.

-In de uit te reiken "In Vogelvlucht" is een update opgenomen van de werkgroep-activiteiten. Wijzigingen/aanvullingen daarop en nieuwe projecten graag melden bij Janus.

-Er ligt een uitnodiging van Vogelbescherming Nederland voor een bijeenkomst op Tholen op 18 nov a.s. Helaas is dit een teldag. Nadere info is verkrijgbaar bij Janus.

Evaluatie vogel weekend

Els Ouweneel heeft een vogelweekend op Schiermonnikoog georganiseerd. De deelnemers waren hierover eensgezind enthousiast.

Een uitgebreid verslag is te vinden in de laatste "In Vogelvlucht".

Het uitstapje verdient zeker navolging. Wie wil(len) de organisatie op zich nemen?

Kerkuilen

Rob Burgmans geeft een overzicht van het voorbije seizoen. Nadat in 2000 het eerste broedpaar kerkuilen in de Waard kon worden gevierd was er een bemoedigende stijgende lijn te zien. Dit jaar waren helaas enige dompers op de feestvreugde te constateren. Was het voor de kerkuilen landelijk al een slecht jaar doordat het een slecht muizenjaar was, voor de Hoeksche Waard moest Rob mededelen dat bij een aantal ringplaatsen de schuren zijn/worden gesloopt.

Janus wist te vertellen dat op de nieuwe broedlocatie aan de Oudendijk eveneens de schuur gesloopt gaat worden.

Het slechte muizenjaar is wellicht de oorzaak van de terugloop van broedparen. In heel Zuid-Holland is het aantal broedparen teruggelopen van 46 naar 30. Rob sprak tijdens het weekend Schiermonnikoog met Johan de Jong, de kerkuilenman van Friesland. Daar waren liefst 60% van de aanwezige kerkuilen niet tot broeden gekomen.

Bij Jan Los waren vijf jongen. Los wilde niet dat deze geringd zouden worden.

Op de broedplaats bij van der Zande zijn vier jongen geringd. Daar wordt de schuur gesloopt, maar vervanging lijkt te gaan lukken.

Op Tiengemeten bleek een bulldozer in de schuur waar een nest met vijf jongen zat bezig met sloopwerk. Wonderlijk genoeg werd het nest niet verlaten. Enige tijd later werd medegedeeld dat ook het rieten dak werd vervangen. Van de vijf jongen zijn er desondanks nog twee geringd kunnen worden. En hier hebben we dan nog te maken met een organisatie die, mogen we aannemen, zich ook inspant voor natuurbehoud, namelijk Natuurmonumenten.

Eenzijds zou Rob zich hiertegen hard op willen stellen, anderzijds zijn hem ook allerlei faciliteiten verleend. Wat is wijsheid.

Wetlandwacht Jan van Westen wil over zulk soort zaken dolgraag worden geïnformeerd.

Adrie van der Heijden vertelde nog van een sloopsituatie in Ouddorp waarbij het nest (met jongen) met succes werd verplaatst van de binnenkant schuur, via de buitenkant, naar een bijstaande boom en weer terug naar de nieuwe schuur.

Janus vertelde nog te zijn benaderd door de eigenaar van Profile Tire Center in Klaaswaal. Daar liet een in en uit het bedrijfsgebouw vliegende kerkuil om de haverklap het alarm afgaan.

Weidevogelbescherming

Dick van Houwelingen is positief over het behaalde resultaat. Op 570 ha, bij 15 boeren, met 9 en inmiddels 11 vrijwilligers werden 145 nesten beschermd. Een positieve ontwikkeling. Er konden vijf soorten worden geconstateerd, nl. Grutto, Kievit, Scholekster, Wilde Eend en Tureluur.

Nestverlegging en de bewustwording van de noodzaak daartoe geven zichtbaar resultaat. De betrokken boeren blijken actief mee te denken.

Voorlichting blijft van groot belang en aandachtspunt.

Ook de politiek is zich bewust van de verantwoordelijkheid van Nederland als weidevogelbroedplaats. Het hiervoor uitgetrokken budget is verdubbeld naar 70 mln.

Toch blijft het zaak de vinger aan de pols te houden. Met name het maaibeeld verdient de nodige aandacht. Geconstateerd is dat daarbij geen of onvoldoende communicatie is tussen de beheerder en de uitvoerder of wellicht tussen de uitvoerder en zijn werknemer.

Er zal daarover nog overlegd worden met SBB en het Waterschap.

LTO is bezig met een vergaande automatisering bij de aangesloten boeren. Daarbij zal het eveneens mogelijk gaan worden middels GPS de nesten elektronisch aan te duiden zodat de boer tijdens de bewerking van zijn land op de daar aanwezige nesten wordt gewezen.

Verder viel het op dat de predatie is toegenomen. Hoe meer een terrein toegankelijker wordt gemaakt, des te gemakkelijker wordt het voor predatoren.

Voor nog eens vijf nieuwe maar onervaren vogelwachters is aan Landschapsbeheer gevraagd of op Klein Profijt voor opleiding kan worden gezorgd.

Huis- en oeverzwaluwen

Hans deelt mee dat hij na tien jaar huis- en oeverzwaluw coördinatorschap hij het stokje door wil geven aan een opvolger. Vrijwilligers kunnen zich van harte melden.

Hans wordt door Janus namens allen bedankt voor zijn inzet.

Hans hield door de droogte voor de huiszwaluwbroedplaatsen aanvankelijk rekening met een terugval van 20%. Dat bleek gelukkig mee te vallen. Uiteindelijk konden 1122 nesten worden opgetekend. Ten opzichte van voorgaand jaar een teruggang van 68 nesten of ongeveer 6%.

De oeverzwaluwen deden het nog beter met een totaal 181 nesten in 2006 ten opzichte van 47 broedplaatsen 2005. Onder meer door een nieuwe kolonie aan de Kooilandsedijk van 15, bij de Suikerfabriek van 77 nesten en een toename bij het Grote Gat van 19 naar 76 nesten.

En vanaf volgend jaar zal de zwaluwenwand in de APL-polder gereed moeten zijn.

Roofvogeltelling

De telformulieren voor de telling in feb 2007 worden uitgereikt. Gerard zegt nog steeds toegang te hebben in de Ambachtsheerlijkheid.

Ganzenoverleg

Gerard Ouweneel is deelnemer in het overleg tussen de boeren, de jagers en de gemeente Strijen. Een doel daarbij is om de APL-polder gans-onvriendelijk in te richten. Het overleg verloopt stroef. Om die reden is een ganzenconvenant nog niet tot stand gekomen. Hij memoreert nog aan de ophef van de jagers en boeren in de plaatselijke bladen afgelopen zomer. De daarin genoemde aantallen van ganzen die het gehele jaar in de Waard blijven werden zwaar overschat. Wel worden afschotvergunningen massaal afgegeven. Hij pleit er daarom voor om gedurende de zomermaanden de ganzen structureel en periodiek te tellen, zodat in het overleg de jagerstaal met cijfers kan worden weerlegd. Volgens incidentele tellingen zaten er afgelopen zomer in de APL maximaal 800 à 1000 ganzen.

Web-site

Frank meldt dat schoning van de site nog nauwelijks nodig is. Het heeft daarbij wel geholpen dat meldingen thans slechts kunnen worden gedaan door degenen die zich eerst hebben laten registreren. Hij wijst nog op de mogelijkheid om met de meldingen ook foto's te plaatsen. Die foto's moeten dan wel van een niet al te groot formaat zijn. Bij problemen kan nadere info bij Frank worden gekregen.

Rondvraag

Gerard Ouweneel:

Zijn plaats in de ledenraad van Sovon is bij de eerstvolgende verkiezing beschikbaar. Hij roept belangstellenden op zich voor verkiezing beschikbaar te stellen.

De vogelhut "Visarend" gaat wegens het vervallen van de parkeerplaats langs de autoweg verplaatst worden naar het eind van de weg. Om het geheel aantrekkelijker te maken zullen vóór de nieuwe locatie enkele eilandjes worden aangelegd.

Gerard Ouweneel/Hans Westerlaken/Jan van Westen:

Er heeft een herverdeling van de taken met wetlandwachten Hans Westerlaken en Jan van Westen plaats gehad. In de eerstvolgende "In Vogelvlucht" zal een uiteenzetting worden opgenomen.

Roofvogelonderzoek Hoeksche Waard oost

Na de pauze laat Martin Mollet a.h.v. prachtige foto's nog eens zien hoe jonge Buizerden van oudere vogels kunnen worden onderscheiden.

Ook wijst hij op de noodzaak om waarnemingen van roofvogels en hun broedplaatsen bij hem te melden. Op de site is daartoe een meldingsformulier opgenomen met daarbij een kaart van de Hoeksche Waard. Op die kaart kan vrij eenvoudig worden aangegeven waar de waarneming is gedaan.

Ook is het mogelijk de daarmee corresponderende Amersfoortcoördinaten d.m.v. knippen en plakken met bijv. een e-mail aan een medevogelaar door te geven. Die krijgt dan door het aanklikken direct op de kaart van de roofvogelsite de plaats van de waarneming in beeld

Vervolgens toont hij hoe in de buurt van de Kiltunnel door hem en een aantal helpers hoog in een boom naast een boom met een buizerdnest een camera is opgehangen en verbonden met een 80 meter verder in een kast geplaatste computer.

Hoewel hij nog niet tevreden was met het optisch resultaat was het fascinerend te zien hoe de kuikens in een dag of 45 opgroeiden tot vliegvlugge jonge vogels. Een prachtig en geslaagd experiment dat zeker navolging verdient.

Omstreeks halfelf sluit Janus de bijeenkomst.

Evert van der Sluis

MEDEDELINGEN

- De najaarsvergadering zal worden gehouden op donderdag 1 november 2007.
- Kopij voor In Vogelvlucht 17 inleveren voor 6 oktober 2007 bij Joke Boerlage.

INHOUDSOPGAVE

IV 16- 1	Redactie	Ten geleide			
IV 16- 1	Linden, A.en L. van der, Ouweneel, G.L.,Stoop, K.	Afwijkende jachtmethode van Slechtvalk Falco peregrinus.	Verslag	Hoeksche Waard	Slechtvalk
IV 16- 2	Ouweneel, G.L.	Port-landt	Geschiedenis	IJsselmonde	
IV 16- 3	Gessele, F. van	Broedvogelgegevens naar Frank van Gessele	Oproep	Hoeksche Waard	Broedvogels
IV 16- 4	Gessele, F. van	Broedvogelinventarisatie Oud-Beijerland Zeeheldenwijk en Centrum z/w	Inventarisatie	Oud-Beijerland	Broedvogels
IV 16- 8	Benard, M.	Zesde HWL-vogeldag op een topdag, zaterdag 5 mei 2007	Aankondiging	Hoeksche Waard	
IV 16- 8	Ouweneel, G.L.	Nogmaals wetlandwachten	Beschrijving	Zuid Holland-zuid	
IV 16- 10	Ouweneel, G.L.	Broedvogels van de oeverlanden Hollands Diep in zomer 2006	Inventarisatie	Hollands Diep	Broedvogels
IV 16- 11	Benard, M.	Bijzondere vogelsoorten 1999-2006	Inventarisatie	Hoeksche Waard	Bijzondere soorten
IV 16- 12	Benard, H.	Broedvogels van het park in Mijnsheerenland in 2006	Inventarisatie	Mijnsheerenland	Broedvogels
IV 16- 14	Korbijn, M.	Trektellen op de buisleidingstraat	Verslag	Leidingstraat	Trekvogels
IV 16- 15	Verkerk, J., Barse, P. de	Roofvogeltelling januari 2007	Verslag	Hoeksche Waard	Roofvogels
IV 16- 21	Sluis, E. van der	Verslag bijeenkomst Vogelwerkgroep HWL op 26 oktober 2006	Verslag		
IV 16- 24	Redactie	Mededelingen			